

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAI

Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius, Lietuva Tel.: (8~5) 239 6983

El. p.: laurynas.kasciunas@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui
Viktorui Pranckiečiui

2018-06-08

Lietuvos Respublikos Seimo
Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkui
Vytautui Bakui

DĖL DEMOKRATINIŲ PROCESŲ PATARIAMOSIOS KOMISIJOS

Reaguojant į Rusijos kišimąsi į demokratinius rinkimus Jungtinėse Amerikos Valstijose (toliau – JAV) ir Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėse, informacines ir kibernetines atakas bei siekiant užtikrinti koordinuotą atsaką į tokias hibridines grėsmes, buvę aukšto rango NATO šalių pareigūnai iniciavo Transatlantinės sąžiningų rinkimų komisijos (*Transatlantic Commission on Election Integrity*) įsteigimą.¹ Iniciatorių teigimu, iki šiol kovoje su hibridinėmis grėsmėmis trūko koordinacijos ir holistinio požiūrio į tokias grėsmes. Todėl komisija sutelksiančia buvusių politikų, ekspertų, pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos atstovų pastangas abiejose Atlanto pusėse, siekiama užpildyti šią spragą. Toks bendradarbiavimas yra būtinas, nes per ateinančius dvejus metus Vakarų šalyse vyks 20 rinkimų. Neatmestina tikimybė, jog Rusija mėgins į juos kištis.²

Minėtos komisijos steigėjais yra buvęs NATO generalinis sekretorius Andersas Foghas Rasmussenas ir buvęs JAV nacionalinio saugumo sekretorius Michaelis Chertoffas. Tarp komisijos narių yra buvęs JAV Viceprezidentas Joe Bidenas, buvęs Jungtinės Karalystės užsienio reikalų sekretorius Nickas Cleggas, buvęs populiariausio Europos laikraščio „Bild“ redaktorius, Jungtinės Karalystės vyriausybės pareigūnas, atsakingas už internetinį saugumą. Komisijai pakaitomis pirmininkaus buvęs A. F. Rasmussenas ir M. Chertoffas.³

Pažymėtina, jog nemažai vilčių Rusija siejo su rinkimais JAV, Prancūzijoje ir Vokietijoje, nes rinkimų kampanijos metu ir po jos buvo tikėtasi padaryti įtaką Vakarų valstybių laikysenai Rusijos klausimu. Pagrindinis Rusijos laikysenos korekcijos tikslas buvo siekis susilpninti sankcijų režimą,

¹ Anders Fogh Rasmussen and Michael Chertoff, „West still isn’t prepared to stop Russia meddling in elections“, „Politico“ 2018 m. birželio 5 d. <<https://www.politico.eu/article/russian-election-meddling-west-not-prepared-to-stop-them/>> [Žiūrėta 2018-06-06].

² Ten pat.

³ Ten pat.

didinti įtaką procesams NATO ir ES. Rusija stengėsi sukurti sąlygas atskiroms valstybėms intensyvinti ryšius su Rusija ir taip skatinti bendrą NATO ir ES pozicijų jos atžvilgiu irimą.⁴

Rusija aktyviai bandė daryti įtaką ir kitų Vakarų ir jų sąjungininkių valstybių vidaus politiniams procesams. Siekta paveikti rinkimų rezultatus skleidžiant dezinformaciją ir propagandą per žiniasklaidą, socialinius tinklus, vykdant kibernetines operacijas. Taip pat buvo skatinamos diskusijos tiesiogiai su balsavimu nesusijusiomis, tačiau jautriomis ir visuomenę supriešinančiomis temomis. Tokiais būdais mėginta mažinti Vakarų visuomenių pasitikėjimą demokratiniais procesais ir institucijomis bei skatinti vidinį susipriešinimą.⁵

2019 metais Lietuvoje vyks treji rinkimai. Tikėtina, kad artėjant prezidento, Europos Parlamento ir savivaldybių tarybų rinkimams Rusija bandys įgyti didesnės įtakos politiniams ir visuomeniniams procesams Lietuvoje. Rusija sieks, kad jai palankios politinės jėgos keltų kandidatus rinkimuose ir turėtų savo atstovus valdžios institucijose.⁶ Rusijos taikiniu gali tapti ir 2020 m. vyksiantys Seimo rinkimai.

Siekiant efektyviai atremti tokias hibridines grėsmes, reikia sutelktų politikų, ekspertų, žiniasklaidos, nevyriausybių organizacijų ir pačių rinkėjų pastangų, kurios šiandien dar nepakankamos. Todėl, atsižvelgiant į rašte aprašytas aplinkybes ir pristatytą tarptautinę mūsų sąjungininkių iniciatyvą, prašau apsvarstyti galimybę įkurti Demokratių procesų patariamąją komisiją prie Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto (toliau – NSGK). Ši komisija būtų NSGK patariamasis organas. Komisiją sudaryti galėtų Seimo nariai, o į jos posėdžius būtų kviečiami buvę politikai, ekspertai, besispecializuojantys rinkimų procesų, informacinio, kibernetinio saugumo srityse, žiniasklaidos atstovai. Pagrindinis komisijos uždavinys būtų analizuoti užsienio valstybių įtaką šalies demokratiniais procesams ir teikti siūlymus NSGK, Seimui ir kitoms institucijoms, kaip sustabdyti užsienio valstybių bandymus kištis į Lietuvoje vykšančius rinkimus ir stiprinti kovą su naujomis informacinėmis ir hibridinėmis grėsmėmis šalies visuomenei, demokratiniais procesams ir institucijoms. Komisija taip pat galėtų bendradarbiauti ir dalytis patirtimi bei informacija su minėta tarptautine Transatlantine sąžiningų rinkimų komisija.

Seimo nariai

Laurynas Kasčiūnas

Audronius Ažubalis

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos, „Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2018“, p. 9.

⁵ Ten pat, p. 10.

⁶ Ten pat, p. 38.